

Kim Việt Hùng

KỶ NIỆM VỚI DUYÊN ANH

Những người ở vào tuổi tôi, trước tháng tư, 75, có thể nói, hầu hết đều đã đọc, và thích văn chương Duyên Anh. Bởi Duyên Anh viết nhẹ nhàng, trong sáng, và dễ hiểu. Văn của anh không cầu kỳ. Rất ít khi độc giả thấy Duyên Anh bàn về triết lý cao siêu trong các truyện của anh. Lại nữa, văn xuôi của Duyên Anh, nhiều lúc đọc như thơ "Mẹ tôi yêu hoa thiên lý như yêu chồng con...", câu mở đầu cho truyện ngắn đầu tay Hoa Thiên Lý, mộc mạc mà đầm thắm, nhẹ nhàng mà chất chứa tất cả tình tự dân tộc. Hoặc như, "Trần Đại chưa là mùa Xuân. Nó mới chỉ là cánh én từ rừng đồi xa xăm nào đó bay về báo tin rằng mùa Xuân sắp đến..." Diễn tả sự rung động trái tim của Tường Vi trong Điều Ru Nước Mắt đầy. Tha thiết và lãng mạn đến thế, còn gì tuyệt vời cho bằng?

Tôi quen nhà văn Duyên Anh thật tình cờ. Biết anh, thì đúng hơn. Hôm ấy, tôi theo Hoàng Ngọc Tuấn, cây bút đang ăn khách của tuổi trẻ Saigon bấy giờ, ghé tòa soạn Tuổi Ngọc thăm Duyên Anh. Trước đó, nhiều người đã nói với tôi rằng Duyên Anh "kiêu" lắm, vì anh đã thành danh. Gặp Duyên Anh lần đầu, tôi thấy anh rất "bình dân", vui vẻ. Tôi chân thành cho Duyên Anh biết, tôi là một trong số những độc giả đã đọc hết các truyện anh viết.

Anh hỏi tôi:

- Cậu thích truyện nào của tôi nhất?

- Phượng Vĩ.

- Sao lại Phượng Vĩ?

- Bởi vì nó có cái lãng mạn, nhẹ nhàng, và đáng yêu của tuổi học trò. Lại nữa, đọc Phượng Vĩ, thấy anh tả hai hàng cây hồi đẹp quá, tuy em chưa hề thấy cây hồi bao giờ cả.

Duyên Anh cười:

- Hai hàng hồi của tôi ở Thái Bình, bây giờ chắc đã chết hết rồi, cậu ạ!

Ngoài ấy, bây giờ, ăn còn chưa xong; lấy ai chăm sóc hàng hồi hai bên đường?

Tôi hỏi Duyên Anh về những bút hiệu anh dùng khi viết báo. Anh nói:

- Tôi sẽ bỏ, không viết báo nữa, và sẽ quên hết những bút hiệu đó.

Tôi ngạc nhiên:

- Anh định bỏ nghề báo à?

- Tôi có nghề đâu mà bỏ? Chẳng qua, vì miếng cơm manh áo thôi. Các chủ báo nó thuê, thì mình viết thôi. Lúc này, tôi có nhiều độc giả rồi. Tôi sẽ chỉ chăm lo cho Tuổi Ngọc. Các cậu thích viết, cứ gửi bài đến, thấy được, tôi sẽ đăng. Tôi khoái những cây bút trẻ như các cậu...

Tôi thử "nịnh" anh:

- Đã có Duyên Anh viết hay quá rồi. Cần gì thêm ai nữa.

- Các cô, các cậu cứ viết, nhưng đừng viết giống tôi là được.

- Viết được cho giống như anh, thì cũng đã mòn người rồi.

Duyên Anh cười:

- Đừng nghĩ vậy. Các cậu còn trẻ. Trong số các cậu, sẽ có người viết hay hơn tôi, và các cậu sẽ làm người đọc "quên" tôi.

Buổi gặp gỡ đầu tiên của tôi với nhà văn có sách bán chạy nhất nước, chỉ có vậy thôi.

Thời gian sau, vì học hành, rồi lính tráng, tôi rất ít khi có dịp gặp lại Duyên Anh... cho đến cái ngày anh gọi là Saigon, Ngày Dài Nhất.

Hay tin anh kẹt lại, độc giả nhiều người đã không khỏi lo ngại cho anh, biết rằng rồi đây, anh sẽ khốn khổ vì những gì anh đã viết về Cộng Sản. Chính tôi, cũng đã nhiều lần tự hỏi "Duyên Anh sẽ trả lời sao với Việt Cộng, khi anh đã hơn một lần mô tả lá cờ đỏ của Cộng Sản giống như quần lót đàn bà cuối tháng?"

Còn nhiều nữa. Duyên Anh đã từng ca tụng hành động gan dạ của thiếu nhi Võ Trạ cứu phi công Mỹ gặp nạn. Anh đã, theo lời kết án của Việt Cộng, "đào tạo một thế hệ trẻ xâm mình bảo vệ miền Nam, để ngăn cản, chặn đứng thế hệ xâm mình giải phóng của miền Bắc." Cùng với Chu Tử, trên báo Sống, anh đã "đánh" Vũ Hạnh, một người viết văn nằm vùng cho Việt Cộng, toi bời, những năm cuối thập niên 60. Cán bộ chấp pháp Cộng Sản chỉ cần trích một mẫu đối thoại nhỏ trong truyện ngắn Em của Duyên Anh, là đủ cho họ đầy đọa Duyên Anh mút mùa Lê Thủy rồi: - Em thương ai nhất. Tôi hỏi.

- Em thương Bác Hồ và Đảng Lao Động Việt Nam.

- Ai dạy em thế?

- Anh cán bộ giáo dục đã dạy chúng em thế.

- Anh cán bộ dạy sai rồi. Chúng nó dạy láo cho em đấy. Ai sinh ra em? Ai đã nuôi nấng và dạy dỗ anh em mình? Những lúc anh em mình ốm, ai chăm lo?

- Cha mẹ mình chứ ai.

- Em đừng tin lời cán bộ. Em hãy nghe anh, Dục nhé. Em hứa với anh, là chỉ yêu thương cha mẹ, ông bà mình thôi nhé...

Đêm già từ em đề ra đi, tôi chỉ nói với em tôi được có thể..."

Việt Cộng đã đến tận nhà, còng tay, bắt anh đi tù hơn năm năm, chẳng có gì đáng ngạc nhiên cả.

Tháng 8, 1978, ở Xóm Chùa Los Angeles, nhà báo Tô Văn nói với tôi

"Duyên Anh chết rồi! Chết ở công trường sắt Thanh Hóa." Tôi bùi ngùi xúc động, thương cảm cho một nhà văn, một người anh mà mình yêu mến, đã sớm ra đi. Bẵng đi một thời gian, mãi đến năm 84, Tú Rua Lê Triết từ Virginia gọi cho tôi, báo tin Duyên Anh vượt biên thành công, và "đang ở bên đảo". Tôi mừng rỡ, hỏi Tú Rua đảo nào, ông có địa chỉ Duyên Anh không. Tú Rua hứa sẽ cho tôi. Sau đó, có lẽ ông đã quên.

Vài năm sau, qua báo Đời của Nguyên Sa, tôi viết thư cho Duyên Anh. Tôi đã hơi buồn, vì chẳng nhận được thư trả lời của anh. Không biết thư tôi viết, anh nhận được, và không trả lời, hay thư ấy, anh không nhận được. Nhưng lúc ấy, tôi nghĩ, anh đã quên, không còn nhớ mình nữa. Anh sang Mỹ lần đầu, chụp hình chung với Trần Quốc Bảo, Trần Đình Thục, v.v...

Tôi hơi "giận" Duyên Anh, nên không tìm cách liên lạc với anh. Một hôm, Tú Rua gọi cho tôi. Ông hỏi:

- Chú gặp thằng Duyên Anh chưa? Nó mới viết báo chửi tao đấy.

Tôi hỏi:

- Báo nào? Viết gì mà ông bảo là chửi?

- Nó là Đồng Nai Tư Mã đó. Nó bảo, báo của tao là thứ báo hồi xưa chỉ thả giòng lá thăm, mà bây giờ cũng bày đặt...

Tôi "an ủi" Tú Rua:

- Không cả khía người đời, thì đâu có phải là Duyên Anh nữa? Ông biết rồi, còn thắc mắc làm chi? Cũng xin ông đừng động đến Duyên Anh. Đồng Nai Tư Mã hiền khô à! Đâu có đáng gì so với Thương Sinh, Mỗ Báo, Thập Nguyên hồi xưa?

Anh sang Cali năm 1988. Tôi đã định đi tìm anh. Nhưng chưa gặp được, thì anh đã bị hành hung. Nhìn tấm ảnh chụp anh nằm trên giường bệnh ở nhà thương, đăng trên Việt Press, tôi bàng hoàng xúc động, và hối hận đã chẳng cố tìm gặp anh trước. Chẳng biết làm gì hơn, tôi nuốt hết đau đớn và tủi hận,

cầm bút viết một bài, để vừa vinh danh anh, vừa lên án bọn khủng bố đã có hành động dã man, đê tiện với một nhà văn không một tác sất trong tay. Bài viết này, tôi gửi đến Việt Press. Có lẽ vì "rét", Nguyễn Tú A cho vào mục "Bài Cây Đứng", nhưng lại từ chối không lấy tiền.

Mãi đến tháng 8, 1996, trước ngày ra mắt Hồn Say Phấn Lạ mấy hôm, tôi mới gặp lại anh, ở nhà Nguyễn Kim Dung. Trông anh già đi nhiều, so với lần gặp hơn hai mươi năm trước, ở Tuổi Ngọc. Ngồi nhậu với anh và Nguyễn Kim Dung, tôi thấy anh chỉ uống. Nụ cười anh vẫn thật hiền hòa; ánh mắt vẫn toát ra vẻ sắc sảo và bén nhọn. Dường như anh đã "thiền".

Nhắc lại chuyện cũ, Duyên Anh cho biết, anh đã tha thứ, không hề oán hận kẻ đã hành hung mình. Anh coi đó chỉ là một tai nạn thôi. Duyên Anh nói "vận hạn của đời người thôi, mà ời ơi! Biết đâu bị cái này, thoát cái kia? Gặp lại anh em, bè bạn là mừng rồi. Tao còn viết được mà. Sau Hồn Say Phấn Lạ sẽ là Từ Đất Dậy Lên. Đặc biệt, chỉ còn tay trái thôi, tao sẽ viết lại cuốn hồi ký Nhìn Lại Những Bến Bờ, bằng một tên khác."

Tháng 9, năm 96, anh trở về Pháp. Đêm Noel, anh gọi chúc mừng Giáng Sinh cho tôi và gia đình. Tôi hỏi anh:

- Chùng nào anh qua Mỹ?

- Qua Tết âm lịch, tao sẽ sang thăm chúng mày. Mấy hôm nay, tao bị ốm, đau đầu không thể tả. Chắc tao bị cúm.

Nhưng anh đã không may mắn. Hay chính chúng tôi, những đứa em, bè bạn, và gia đình anh đã thiếu may mắn? Gần Tết ta, Vũ Trung Hiền điện thoại, cho tôi biết anh bệnh nặng lắm, chẳng hiểu có qua khỏi không. Vũ Trung Hiền đã ghen ngào nói "Tôi sẽ đi Pháp ngày mai, hy vọng còn nhìn thấy mặt anh ấy lần cuối." Con đau từ đâu lại kéo về, chặn ngang cuống họng tôi. Tôi lặng người đi. Sao lại thế được? Bao năm tù cải tạo không chết. Bị hành hung thập tử nhất sinh không chết. Bây giờ lại chết? Lạy trời cho anh qua

khỏi, để anh em còn nhìn thấy nhau... Nhưng anh đã ra đi. Nhà văn Duyên
Anh thật sự đã mất rồi!

Anh Duyên Anh thân mến,

Khi ngồi viết những giòng về anh, em chẳng biết viết gì cho anh cả. Với anh, viết gì cũng đều thừa thãi cả. Danh vọng, anh đã có. Những tác phẩm của anh, bây giờ người ta trân trọng in lại, như những vật di bảo, anh tặng cho hậu thế. Em nghĩ, như vậy cũng đã đủ cho một nhà văn có quyền hãnh diện khi sống, và khi đã khuất. Với anh, đời sống đã đãi ngộ anh nhờ những cố gắng kiên trì, cộng thêm tài hoa thiên phú của anh. Anh cũng đã sống trọn vẹn với đời rồi. Những kẻ ngậm máu phun người đã không làm mờ được giá trị đích thực của anh. Trong tháp cao của văn chương Việt Nam, anh có quyền tự hào với ngôi vị của mình. Đâu đó, anh đã có lần viết "Tôi tự làm lấy đời tôi. Dù đời tôi cơ hồ như trái chín hoang, chịu được mưa gió, bão bùng; trái chín hoang vẫn chín, và vẫn tỏa mùi thơm."

Duyên Anh ơi, anh đã tỏa mùi hương thơm ngát bằng cách cống hiến cho đời tám mươi cuốn sách và hàng ngàn bài báo đủ thể loại.

Đã gần ba năm rồi, mà em vẫn tưởng như mới nhìn thấy anh hôm qua. Ở cõi Thiên Đàng với vợ ấy, anh đang yên nghỉ. Ở đây, không có bọn hèn hạ, cho đến giờ này, vẫn còn hận thù anh. Ở đây, không có những kẻ ghen tài dèm pha, bĩ thủ. Ở đây không có bọn a dua "Người Đi Đường và Con Chó" chỉ biết nhắm mắt bày trò vu khống, điêu ngoa, hại người công chính. Ở đây, chắc anh đang mỉm cười bình an, tha thứ cho lũ giả hình, cho cả thể nhân mê hoặc...

Hãy yên nghỉ nhé, Duyên Anh.

Một người em của anh,

Kim Việt Hùng

Nguồn: hungviet.org
Được bạn: Ct.Ly đưa lên
vào ngày: 27 tháng 3 năm 2007